По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 42 (196). Львів, субота 24. лютого 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

[ГРОМ]АДСЬКИЙ ВІСТНИК

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 18 000 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 18000 мп. Зміна адреси 500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 500 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Підвишка передплати.

В останньому тижні друк ґазети знова підскочив о 70 прц., а ціна паперу о 100 прц. — Зріст отсеї дорожнечі приневолює нас підвисшити ціну одного примірника вже з нинішним днем на 500 мп., а передплату з днем 1. марта ц. р. на 12.000 мп.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Львів, 23. лютого 1923.

Упадок Европи. Основою сучасного хаотичного ладу, себ то повного безладдя в Европі є версайльський трактат, що утвердив на якийсь час французьку геґемонію на европейськім континенті. Тому й на сторожі того трактату стоїть Франція із своїм убийчим мілітаризмом.

Версайльський трактат, утверджуючи перевагу французьких ре[...]ерів над державами й народами Европи, є одночасно метрикою державного народження Польщі.

Вже з хвилею його заістнування розпочався наступ проти нього. Статті Кейнеса, книжка Нітті „Европа без мира“, статті Вандерліпа, противні йому струї в Зединених Державах — були ілюстрацією яркого невдоволення із створеного стану. В останнім часі світову думку порушила і привела до застанови нова книжка Нітті під актуальним написом „Упадок Европи“.

Версайльський трактат, а властиво диктат припадкових переможців спаралізував німецьку продукцію й консумцію. Великий німецький народ придавлено надмірними тягарами.

Дальше в реферуванню провідних думок Нітті з огляду на п. прокуратора послужимося способом представлення змісту згаданої книжки, зачерпнутого з „Курера варш.“ (ч. 50 з 19. ц. м.). Отже:

„Німці довірившись тезам Вільсона, що містяться в гомінких 14-ти точках, зложили зброю. Тоді алїянти накинули їм мир, котрий не тільки не здійснив Вільсонівських обіцянок, але являється впрост варварським знущанням над побідженими. Їм наказано признатися до несповненої вини, що вони викликали війну. Їх змушено взяти на себе відповідальність за насильства, котрі переважно були звичайними ґазетними сплетнями, а котрі будь що будь блїднуть супроти ганебних надужить, яких допускається Франція в надренській окупації. На них наложено гарач, котрого високу могла видумати лише садисична уява. Їм відібрано фльоту, зброю, кольонії. Від матірнього пня відірвано корінно німецькі землі і віддано їх під панування нездарної Польщі. Вкінці всупереч вислідови плебісциту найважнійшу частину Гор. Шлеську віддано Польщі, котра в короткім часі запропастить всі тамошні господарські скарби. Треба вернутися до найгірших часів середньовіча, аби найти приклади подібного морального упадку, подібно цинічної переворотности як та, з якою від кінця 1918 р. гнобиться великий німецький народ. Ті нікчемні учинки мусять пімститися. Европа находиться в стані повного розкладу, котрого не усунеться инакше, як тільки редукуючи відшкодування, затісняючи Польщу до чисто етноґрафічних границь, звертаючи Німцям Гор. Шлеськ, привертаючи получення Східної Прусії з цілістю Німеччини, зносячи провокаційну надренську окупацію і починаючи наново шанувати в Німцях їх ґенія працьовитости, знання і орґанізаційної здатности“.

Замітно, що власне в хвилі, коли Німеччину пригнуто до землі, як раба і паріяса, коли Франція в „тріумфальнім“ поході загорнула Поруря, відзиваються ці мужеські, повні поваги й рішучости, а одночасно й журби за европейську культуру слова б. італійського премієра. А падуть ці слова на пригожий ґрунт, коли в Анґлії й Америці змагається все більше невдоволення із версайльських кайдан, із штучно напучнявілої суприматії Франції. Дві великомогутности сучасного світа, британська імперія і Зединені Держави, виразно протиставляться версайльському трактатові. Британський премієр Бонар Лоу говорить те саме на адресу Франції, що говорив недавно Льойд Джордж — як премієр і чого він не перестає говорити від двох місяців на сторінках преси — як провідник ліберальної партії. Ріжниця тільки в формі. В Америці теж змагається рух проти авантурницької французької політики. Цілому світови стає ясно, що мир не може бути трівкий, як довго він являється випливом звіринного еґоїзму побідників. Проявляючеся з кождим днем отверезіння мусить довести до ревізії акту грубого насильства, яким являється версайльський трактат, инакше катастрофа буде неминучою. А зруйнована Европа якщо насильно і консеквентно будеться спричинювати її остаточний упадок, в своїм провалю похоронить не лиш побіджених, але й побідників. (—ів).

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі [illegible] Львів, Ринок 10.

Юґославія.

З історії останньої кабінетної крізи.

Перед виборами до Скупштини. — Серед хаосу політичних партій. — Юґославянські фашисти і майбутній вислід виборів.

Два тижні тревала в грудні місяці мин. року кабінетна кріза в Юґославії, але поки король, після невдалих спроб заведення коаліційного або чисто ділового кабінету, покликав до влади знову таки старого радикала Пасіча. Ніколя Пасіч склав на протязі кількох годин виключно радикальний кабінет та — розвязав вибрану ще як 28. листопада 1920 р. Скупштину, розписавши нові парляментські вибори.

Для зрозуміння витвореної ситуації необхідно пригадати собі причини останньої кабінетної крізи; бо хоч істнує новий кабінет, а проте трудноші внутрішнього політичного становища Юґославії зовсім не є усунені, та навпаки, виявляються з цілою силою на тлі виборчої кампанії.

Останній юґославянський кабінет був вислідом старої коаліції радикалів і демократів. Премєр коаліційного кабінету Ніколя Пасіч мусив скласти свій мандат, побачивши ріжниці які зайшли не тільки в лоні самої коаліції, але й поодиноких партій, що складали її, — ріжниці, які виключали дальшу співпрацю. Це торкається не так радикальної партії, якої провідником є Пасіч, але в першу чергу демократичної партії, яка на ділі (хоч не формально) розпадається на дві ґрупи: централістично-настроєну ґрупу під проводом б. міністра Светозара Прібіцевіча й на т. зв. „інтелектуальну ґрупу“ під проводом голови демократичної партії Моби Давідовіча, яка йшла назустріч хорватській опозиції та переговорювала (й дійшла до певного порозуміння) з провідником хорватської опозиції, Степаном Радічем. Алеж і поміж радикалами зарисувались замітні ріжниці поглядів, а саме поміж провідниками партії Пасічем і Стояном Протічем, який, вкупі з демократичною ґрупою Люби Давідовіча, рад був піти на комбінації з хорватською опозицією.

Як бачимо, всі непорозуміння вилинули в звязку з рішучою опозицією Хорватів. Хоча важко казати про ідеальну одностайність хорватського бльоку (передусім істнують ріжниці поміж провідником кол. хорватського парляментського союза „Заєдніца“ Томленовічем та

Пр. 115/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 35. (189) з дня 15. II. 1923 в артикулах під заголовками: 1) „Преса“ в уступах між словами а) „однодумців“ а „за своє“, б) „жертви“ а „нехай“, ц) переконатися а „Байдуже нам“. 2) „З Волині“ др[у]га нотатка в цілости. 3) „Дописи з краю“ в уступі між словами „54 пол[.]“ а „Коли поліція містить в собі єство ad 1) злочину з § 65 а) з. к., ad 2), 3) провини з § 305 зак. к. узнав доконану в дни 14. лютого 1923 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 18[6]2 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 16. лютого 1923.

(Підпис нечиткий.)

Радічем), а проте коротко можна зясувати суть політики хорватського опозицийного бльоку одною спільною його метою: змаганням до ревізії т. зв. Відованської конституції з 1-ого грудня 1918. р., до федерації складових частин „єдиного неділимого" королівства СХС. (Степан Радіч іде ще далі і домагається повної незалежности Хорватії). Очевидно, що радикали та демократи-сторонники Прібіцевіча відкидують як найрішучійше всяку федералістичну ідею.

Ніколя Пасіч, внісши димісію коаліційного уряду, випередив свій можливий примусовий упадок, як що лівому крилі демократів вдалося би заключити союз з хорватською опозицією та склавши таким робом нову коаліцію, захопити владу з усуненням радикалів. Тактичний крок Пасіча увінчався його великою побідою. Отримавши з рук короля місію складення нового кабінету, він позбувся непевних союзників демократів та самостійно переводить нові вибори. Инша річ, що король Александер, довірившись цілком Пасічеви навіть без поради з провідниками инших партій — стягнув на себе гострі атаки, передусім з боку демократів, які найгірше вийшли з цієї історії.

За те опозиційний хорватський бльок чимало скористав із кризи: він, себ то хорватське питання, не тільки дав притоку до вибуху кризи, але й довів до розбиття ворожої коаліції, з окрема до великої поравки найбільшого ворога сепаратистичних хорватських змагань, хорватського Серба Прібіцевіца. Що більше: в звязку з крізою показалося, що побідник великосербської ідеї, Ніколя Пасіч, всеж таки готов навязати розмову з хорватськими опозиціоністами, бо, як розумний і досвідчений державний політик знає, що примирення Сербів з Хорватами є основною передумовою дальшої егзистенції югославянської держави, — не кажучи вже про постанову радикалів за всяку ціну не допустити до союза лівих демократів з опо[illegible]

Дивлячись на те, що всупереч усім надіям Пасіч готов піти в дечому на зустріч Хорватам, є підбор пяти нових міністрів-радикалів, про яких кажуть, що вони є сторонниками прихильника ревізії конституції радикального дисидента Стояна Протіча. Дальше: Пасіч утворив окремі міністерства для Хорватії і Словенії та обсадив їх Хорватом і Словінцем. Тим самим Пасіч не тільки зробив уклін в бік цих народів, але й порвав з традицією, що радикальна партія є виключно сербською партією. Одначе найважнійшою справою для Хорватів і Словінців є те, що радикальна партія у виборчій кампанії не означила ясно свого становища до питання ревізії, тільки залишила за собою політику вільної руки.

Згідно з конституцією вибори мусять відбутися на протязі трьох місяців з дня розписання їх, та на протязі слідуючого місяця нововибраний парлямент мусить розпочати наради. Вибори є призначені на 18-ого березня (марта) ц. р., а новий парлямент має зібратися 16. квітня.

Новий парлямент Югославії буде рахувати замісць дотеперішніх 419 послів лише 313. Згідно з новим подилом на округи вибирають: Сербія і Півд. Сербія 112, Боснія і Герцеговина 48, Хорватія і Славонія 66, Словенія 25, Дальмація 16, Банат, Бачка, Баранія 34, Чорногора 7, Білгород 2, Загреб і Любляна 1— разом 313 мандатів. Кількість усіх виборців образовується на 2 і пів міліонів, з котрих останнім разом голосувало майже 70 прц. При попередніх виборах виступило з своїми лістами 22 ріжних політичних партій. Найбільше голосів дістали демократи: 92 послів; радикали мали 91 представників, партія Радіча 50, комуністи 58, хлібороби 39, група Корошеца (клерикальна опозиція) 27, Музулмани 24, соціял-демократи 10 і т. д.

Передвиборча кампанія йде повною ходою. Всі партії взялися до завзятої агітації, веденої всіма можливими засобами, та найбільше демагогією: великими обіцянками і підлещуванням інстинктам мас. Для такої тактики в Югославії податний ґрунт з огляду на низький рівень народньої освіти та політичну невиробленість населення.

На тлі політичної кампанії приходиться до ріжних більше й менше різких перепалок. Виходять на верх деякі невідомі досі настрої ріжних ґруп.

Так на пр., як пише наш кореспондент, недавно мало відбутися в Цріквениці (в хорв. Примор'ю) віче Радічевої партії. Та на віче напали озброєні сербські націоналісти, револьверами розігнали учасників, при [illegible] особи, [illegible] поранено. Подібно сталося в Костайниці на межі Хорватії і Пісни. Там напали озброєні сербські селяне під проводом націоналістів на віче Радічевої партії, розігнали учасників, а потім стали розбивати доми приклонників Радіча. Також у Вінковцях уневможливлено Радічеве віче. Ці югославянські націоналісти, це ніщо инше як новоявлені югославянські фашисти. Головна їх догма, це національна єдність Хорватів, Сербів і Словенців. Ясно, що сербські націоналісти, які є монархістами, вважають найбільшим ворогом Радіча, який не тільки не признає тієї національної єдности, але й змагає до заведення републиканського державного устрою. Сербські фашисти не тільки уневможливлюють виборчу агітацію Радічевої партії, але й нападають також на національні меншости в Югославії: Німців і Мадярів. Головна метода їх боротьби — це терор, терор над кожним, хто не присягає на їх догму: національна єдність Сербів, Хорватів і Словінців. В політиці пристають з демократичною партією Светозара Прібічевіча, який будучи при владі, помагав їм організуватись і давав фонди.

Очевидно, що всякі пророцтва що-до висліду виборів булиб дуже небезпечні. Одно не улягає найменшому сумнівови: чим би не закінчилась кампанія, яку так завзято ведуть тепер два десятки політичних угрупувань в югославянській державі, — вислід виборів матиме величезне значіння для майбутности держави, яка тепер є цілком нескон-солідована, та в якій борються непримирим̆і течії.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

З діяльности Української Парляментарної Репрезентації Волині, Холмщини, Підляша і Полісся.

Інтерпеляція

посла [illegible] Приступи і товаришів з Українського Клюбу до міністра залізниць в справі безправного звільнювання зі служби залізничних працьовників непольської національности.

По заняттю польськими військами Східної Галичини, Волині і Полісся, польська влада звільнила зі служби на тих територіях всіх державних урядників непольської національности, не зважаючи на їх вік, родинний і маєтковий стан, а також на кількість прослужених ними літ. Звільненим урядовцям не предявлено судових обвинувачень, а підставою до звільнень служили звичайно безпідставні доноси приватних осіб і шовіністичних польських організацій. Така сама доля постигла і фахових довголітних працьовників залізниць. До числа останніх належать: 1) Олександер Жуковський, урядовець залізничої дирекції в Станиславові, з 30-літньою службою, емеритований проти власної волі, дістає тепер 72.000 мп. пенсії місячно; таких осіб є понад 2000. 2) Теодор Паляниця, дозорець возів, ререгабілітований в 1920 р. до служби не покликаний, емеритований; 3) Василь Кебузинський, звороттичний, регабілітований, до служби не покликаний, емеритований; 4) Михайло Маланюк, кондуктор, не регабілітований, емеритований; 5) Нестор Сорока, кондуктор, не регабілітований, емеритований; 6) Евстах Олеарник, слюсар, не регабілітований, емеритований; 7) Григорій Матусів, кондуктор, регабілітований в 1921 р. прийнятий до служби 1. IX 1922, а 1. X 1922 р. емеритований, не одержав платні від 1919 р. до нині служби; 8) Олександер Кісь, кондуктор, так як 6. Це службовці Українці. 9) Герш Фіртель, ревідент, регабілітований, але до праці не принятий; 10) Ліна Вольф Целлер, регабілітований, до праці не принятий. Ці два Жиди. Таких людей, як перечислені є понад 4000. Тепер дирекції залізниць зовсім не приймають на службу Українців, хіба, тільки тих, котрі поміняють католицьку віру, як прим. слюсара Фітака (Українця) принято до варстатів залізничих в Станиславові, а за нього внесено просьбу в справі переходу на римсько-кат. віру. На підставі повищого — підписані запитують: 1) чи відомо п. міністрови про повищі і подібні їм тисячні випадки по всіх дирекціях залізничих на Волині, Полісю і в Галичині. 2) чи наміреений п. міністер провірити справи всіх звільнених залізничників, а з окрема названих в цій інтерпеляції і приняти їх до служби, 3) чи будуть звільненим залізничникам негайно виплачені залеглости.

ПРЕСА.

Миляна банька.

Сучасні великі проблеми міжнародньої політики та глибокі внутрішньо-державні суспільні й економічні кризи, яких ареною є Европа, своєю історичною далекосяглістю закривають усякі дрібниці, другорядні прояви в життю поодиноких народів і держав. А одначе не слідбулоб якраз на них не звертати уваги, бо якраз оцінка всіх цих другорядних проявів богато більше може причинитися до зясування вартости й справжньої сили поодиноких держав і народів, ніж офі-

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ.

Канонік Гофман.

Оповідання з життя Холмщини.

(З циклю „Віщі і Пасірі").

IV.

Після розкішного обіду й багатьох тоастів за успіх і перемогу, канонік попросив гостей до кабінету. Господиня подала каву й лікери. На столі зявилися запашні гаванські цигари. Почалась жвава приємна балачка.

Заходило сонце.

Ніжний вечір Холмщини вже почав стелитись мрійним тюлем. Через вікно вливався кришталевий бальзам свіжого подиху садка.

Сидючи проти відчиненого вікна, канонік мимохіть кидав зір на сусідню білу хатку. Там на ганок вийшла бліда, як статуя, жінка, накинула на себе теплу хустку й сіла. Що раз фігура її згиналася й до вуха каноніка долітали звуки тяжкого кашлю.

Диво-дивне. В душі Гофмана неначе щось відчинилось. Багато він бачив хворих, умираючих і мерців, але завжди в душі його було зимно, як у душі звичайного урядовця. Й враз відчув у нетрах свого єства почуття тої безпосередньої людяности, якої ніколи не відчував на офіційному становищі ксьондза.

— Як би допомогти їй... врятувати... — блиснуло в його голові.

Але розмова з гостями відірвала його від цеї думки.

— Легко то говорити, — сміявся пробощ з сусідньої парафії, — впливати на мішані й православні родини через своїх людей. Для того треба би мати реєстр усіх родин, а в кожній — свою людину.

— Річ ясна й легка, — задоволено відповів канонік і взяв з етажерки якусь книжку.

— Щоб не дати поліції матеріялів у руки, — я веду реєстрацію просто — на окладинках ріжних книжок. Прошу, подивиться: „Село Козелупи". — А в кінці книжки: „Прачка — вулиця Грубешівська 7, помешкання в сутерині". Для стороннього — запис звичайний, а для мене — це система. В инших книжках — инші записи й инші люде: столярі, шавчки ітд. Можуж я мати адреси потрібних мені ремісників? Правда! А тимчасом, у тих записах усі нитки моєї парафії. Спробуємо потягнути за одну, — засміявся канонік, — і ви, шановні отці, враз одержите вичерпуючі інформації.

— Янова! — покликав канонік. Увійшла господиня.

— Прошу покликати прачку з Грубешівської.

Ксьондзи були зацікавлені й заінтриговані. А канонік задоволено потирав руки й жартував.

Через десять хвилин увійшла прачка, жінка середнього віку, з рухливими сірими очима.

— Ви з Козелуп? — спитався канонік.

— Так єсть, прошу ксьондза каноніка.

— Скільки там католицьких родин?

— Чотири.

— А мішаних і православних?

— Мішаних три й православних пятнайцять. Є ще дві родини „запроцесовані".

— Які там мішані родини?

— Медведі, Оселки, Ковальчуки.

— Давно там були?

— В неділю.

— Ну й що?...

— Все добре. Тільки в тих Оселках трохи зле. Ота схизматичка синова й слухати не хоче.

— При тещі живе?

— Ні, прошу ксьондза каноніка, вона живе з чоловіком. Але дарма він називається католиком. Закохався в цій схизматичці, взяв шлюб у церкві й хоч би пальцем рухнув, щоб навернути жінку до Бога. Каже: „Бог один". Недовірок такий!

— А щож його мати?

— Старається, але нічого не може з ним зробити. Може би ксьондз канонік з ним поговорив.

— Добре, побалакаю. А тим часом дякую. Як будете в Козолупах, кланяйтесь Оселковій і просіть, щоб обовязково синову навернула, бож це гріх і сором. До побачення.

Прачка спинилася біля самого порога й спиталася:

— А чи правда, що вийде указ, щоб всі були католиками?

— Правда, правда, вже худко вийде.

— Ото добре, — зітхнула прачка, — що більше не буде на світі оцих недовірків! Забула ще сказати. Невістка Оселків слабує на сухоти. Мабуть, зкову прийде на літо на село. То ми з Оселковою вже візьмемо її в руки, не вирветься!...

Каноніка наче щось укололо:

— Слабує, кажете, на сухоти? А деж вона живе?

— Таж тут по сусідству. Ось її хата, — показала через вікно. —

шіяльні ноти, заяви, переговори, трактати, законопроєкти ітд. Є воно тим важнійше, що Европа находиться сьогодні в цілком пливкому стані, що сили, котрі сьогодні грають у ній першу ролю, завтра можуть відступити на цілком задній плян. Ніяка, навіть найзручнійша політична комбінація, якаб не рахувалася з тим, і не передбачувала, котрі сили в Европі розкладаються, а які зростають і мають будуччину перед собою, ніяка комбінація того роду не може не схрахувати.

При ріжних нагодах польська преса любить ударяти в тон самокритики. Відкриває вона тоді стільки недомагань Річипосполитої, що в виду їх цілком блїднуть деякі „доконані факти“ й навіть „моцарствова потенга“ розвівається наче пустий фантом. В такий покаянний, дуже „попельцовий“ тон ударив „Курієр Львовскі“. Він пише так:

„Партійний фанатизм, труслива демагогія у відношенню до власних рядів, на далекий плян відсувають добро держави, яке прецінь так негайно вимагає направи. Чи богато людей, маючи до вибору між власною кишенею, чи своїх сторонників, і державою, між державою і безпосереднім успіхом партійної демагогії, чи богато людей відважиться навіть коштом власної популярности заявитися за державою? Погребання плянів направи фінансів, ганебні протидержавні оргії з приводу Невядомского, ось невимовно сумні прояви. Етика в цих відносинах стає чимсь цілком зглядним. Вона обовязує противника, але увільнені від неї власні сторонники.

Політичне життя в таких обставинах стає ареною, на якій знаходять жир найпримітивнійші, найбільше брутальні інстинкти й пристрасти. Чернь захоплюють найкриклившійші, найбільше бездушні й короткозорі гасла. Ендеція організує партійну державу понад державою, а дика нагінка на всіх і вся достарчає корму й сензації для убогих духом. А там — з низів найвульгарнійшого, найбільше з гноївкою змішаного партійного, клясового інтересу доходиться до практичної апотеози власної кишені, до повного знечулення на ширші потреби й змагання“.

Ось картина розкладу „на верхах“. А на низах? Послухаймо, що говорить „Слово Польске“ про адміністрацію:

„На протязі перших чотирьох літ самостійної Польщі крітерієм при обсадах, чи радше роздаванню державних функцій не був степень фахових кваліфікацій, злібностей і заслуг, але завше і майже виключно політичний згляд, рахунок і інтерес якоїсь групи людей, звязаних між собою „довірочною ідеольогією“. Відсіля головою уряду міг стати капітан-сапер, генералом — маляр, міністром війни — „неукінчений“ студент політехніки, міністром закордонних справ — адвокат і т. д. Тереном, на якому просто з незрівнаною фантазією розвивано цей культ, стали перш усього східні „креси“, де кандидат на урядовця, котрий відчував, що не має ніякої заслуги, зразу додумувався до того, що дійде до цілі завдяки своїм політичним поглядам і приймав ті, яких йому було треба. Так наче гриби після дощу виростали ріжні воєводи, старости, інспектори, ком'сарі і т. д.“

Слід до цієї картини ще додати загально приняту „ідеольогію, апотеозу власної кишені“ — а буде вона повна. Невже є можлива швидка направа цих відносин, якщо взагалі можлива? Невже в виду цих відносин не блїднуть і не пропадають наче дим усякі теорії високої політики, всякі великі пляни, всякі сни про могутність, всякі — доконані факти?

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

Полеміка Бонар Лоуа з Льойд Джорджом.

У своїй відповіді на промову Льойда Джорджа заявив Бонар Лоу у палаті громад ось що:

„Мимо того, що я не погоджуюсь з французькою політикою в Рурщині, не можу також погодитися з аргументами, які Льойд Джордж видвигає проти Франції. Коли Англія не бере участи в окупації Рурщини, то її обовязком є стояти на боці Франції. Сучасне положення є більше, як замотане, але не до тої міри, щоби видвигати якусь партію проти Франції. Свого часу Льойд Джордж сам стояв на становищі, що коли Німеччина не схоче виплатити відшкодувань, то треба буде окупувати Рурщину і тому важко зрозуміти чому Льойд Джордж зміняв свою думку. Непорозуміння між Англією і Францією не походить з часу льондонської конференції, а зачалося ще на конференції у вересні. Ще тоді обидва міністри не могли дійти до згоди. Все, що наступило опісля, було тільки дальшим наслідком тогож непорозуміння. Льойд Джордж бажав всю ту справу предложити Союзови Народів, але Франція на те не згодилася, а без згоди Франції Союз Народів тої справи не міг вирішити. Франція хотіла ослабити силу Союза Народів. Супроти того з часом Франція малаб проти себе опінію цілого світу. Але Союз Народів без Америки, без Німеччини, без Росії був слабий і не міг виконати свого завдання як слід. Нема вигляду на те, шоби Америка розпочала в справі Поруря інтервенцію. Вона уважає момент за невідповідний і вірить, що така інтервенція принесе більше шкоди, як користи.

Коли Англія не годиться на акцію Франції, то булоб нерозумним вчинком залишити англійські війська в Німеччині. Але англійський кабінет порішив, що союз коаліції мусить бути удержаний і тому англійські війська залишуться над Реном, доки це буде можливе“.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. [illegible].000.

Поруря.

Конференція в справі Поруря.

Бельгійський міністр закордон. справ приїхав до Льондону і відбув конференцію з Поанкаре в справі Рурщини.

Перед генеральним страйком.

До Діссельдорфу і Ессену прибуло кількох німецьких агітаторів, в цілі викликання генерального страйку. В звязку з тим в Ессені всі купці замкнули свої склепи і відновили бойкот.

Активний спротив.

„Н. фр. Пр.“ доносить, що німецькі [illegible] агітацію за викликанням активного спротиву в Рурщині. Німецький уряд уважає цей крок нерозважним і бажає продовжати тільки пассивний спротив.

Деякі зміни.

Бельгійську окупаційну смугу поширено на південь, де нах дяться найбогатші німецькі копальні вугля.

Можливість німецького повстання.

Англійська преса доносить, що напруження в Рурщині збільшається і що можна числитись з можливістю повстання проти Франції.

В Діссельдорфі.

Окупанти арештували бурмістра Кордгена за невиконання наказу. На знак протесту проти арештування робітники організують страйк.

Антисемітизм.

В Рурщині замітний антисемітський настрій, викликаний тим, що Жиди надто льояльно відносяться до окупаційної влади. Приходить до антисемітських ексцесів, з якими бореться французька влада.

Упадок німецького промислу.

З Берліна доносять, що наслідком окупації Рурщини вже дається відчувати упадок німецького промислу. Через недостачу вугля припинено місцями залізничий рух, особливо зредуковано поспішні потяги. Великий промисел має ще вугля доволі, але малий промисел вже бореться з великими труднощами і обмежує свою продукцію.

Ревізії.

Підчас останніх ревізій, переведених у казармах поліції безпеченства в Есен викрито 300 револь., 300 шабель, 1[illegible] рушниць, два кулемети і два скор[illegible]ільні [illegible]олі.

а ось і вона сама сидить на ганку, чарівниця огидна...

Канонік відчув щось таке, неначеб в душі триснула одна з придорожчих струн...

— Хіба-ж це вона? хіба-ж вона? — шепотів він, — який збіг обставин..

Ксьондзи, захоплені організацією каноніка, й не зауважили, що Гофман зблїд і був схвильований.

V.

— Олено, — намовляв Оселко, — поїдь до мамуні. Гарно тепер там на селі. Весна аж співає. Довкола зелено, швидко квіти зацвітуть, ярина підійметься. А повітря яке! Не таке, як тут у місті. Відразу поправишся й кашель перейде. Сільське повітря добре робить на груди.

Очі Олени, й без того пошерені від якогось внутрішнього переляку, враз широко блиснули смертельним жахом.

— Ні, Миколо, я хочу бути з тобою. Я тут здоровійша, спокійнійша. Може не довго залишилось мені жити, то дай хоч надивитися на тебе, натішитися. Не жени-ж мене від себе.

В очах блиснули сльози.

— Але-ж це треба для твого здоровля. Побулаб місяць, зо два й вернулась би міцною, веселою, булиб ще щасливійші.

— Ой, ні, ні, Миколу! Я боюсь твоєї мами... не знаю чого, а боюсь. Вона так страшно дивиться на мене, як би надумала мені щось зробити... — Й на віру завжди вигадує..

Обвила шию Миколи блідими тонкими руками.

— А хібаж тобі не все одно, якої я віри? Хібаж я тебе мало кохаю, хоч і не католичка?

Микола милував її, заспокоював запевняв, що йому все одно, що нікому не дозволить кривдити її, що мати його не така лиха.

Але Олена ще більше хвилювалася. Сльози самі підіймалися з глибини душі. Заплакала й закашляла останніми шматками легенів...

Канонік дивився зі свого вікна до хати Оселків. У світлі лямпи він усе бачив, що там робилося, бачив і переживав. Але не так як ранійш. Тепер ця бліда, хвора жінка була для нього чужою, далекою. Потроху жаль до неї змінявся холодним почуттям ворожнечі, несвідомої й нічим невиправданої.

— Вона — схизматичка... може ненавидить нас.. може глузує... Бож послухалась би тещі...

Груди каноніка часто й тяжко підіймалися. Голова горіла, як від лікеру коло серця стискало...

А одночасно стискались й руки...

— Почекайже... візьмусь я до тебе..

Протер чоло рукою. Зробив кілька кроків по кабінету й покликав:

— Янові! Прачку до мене.

Коли прачка явилася, Гофман почав побожно:

— Святий костел вимагає від вас ще одної офіри. Мусите вжити всіх заходів, щоб якось намовити Оселка відіслати жінку до тещі. Там вона зрозуміє істину й спасення.

Тільки щоб не бачила чоловіка. Зробітьже це та попросіть його матір, щоб коли-небудь прийшла до мене...

VI.

Після оголошення маніфесту про релігійну толеранцію на Холмщині все скаламутилось.

Ті, що ще зчора самі не мали волі віри, сьогодні насильно тягнули до себе людей иншої релігії.

Холмщина застогнала від глузувань, переслідувань і всякого насиля.

З сіл надходили вісти: там зневажили церкву, там доконали надужиття над домом православного, там комусь загрожували, там навіки посварили родичів.

Олена вже була на селі.

Оселко зпочатку був спокійний і радів, що жінка поправиться й життя знову їм усміхнеться. Але, в міру розгойдування серед народу темних пристрастей, охопило його почуття тривоги.

— Як би там чого не зробили з нею, — ця думка не залишала його ні на хвилину.

Хотів поїхати, та залізниче начальство, — він служив на стації, — не дало йому відпустки.

Пустка в хаті гнітила його.

Спішив по роботі до дому. А як прийде, душу огортає непереможна туга. Ходить по хаті, виконує жінчину роботу, доторкується до її річей, до її одягу, — все холодне, мертве. А душа прагнула її теплоти, світла життя...

Канонік пильно стежив за Оселком. Ясно бачив його муки. Але ніщо не зворушувало його: гнівався на нього. За що, сам добре не знав, але відчував, що гнівається.

(Докінчення буде.)

З польських справ.

„Направа скарбу“.

„Хвіля“ доносить: Рада міністрів розглядала 21. ц. м. предложений в остаточній редакції законопроєкт мін. скарбу Ґрабского про направу скарбу. Проєкт ділиться на шість частей: 1. буджет, 2. постійний мірник буджету, 3. державні підприємства, 4. ощадности, 5. зложення доходів, 6. спосіб покриття дефіциту. На підставі цього проєкту золотий мірник має бути вжитий виключно при обчисленню державних доходів, та при означуванню остаточної границі видатків. Для покриття дефіциту проєкт плянує введення одноразового податку від майна, отже рід данини, а крім цього податок від міських недвижимостей, при чому він повинен виносити 3 відс. від чиншу, який був побираний перед війною на підставі золотого мірника. Всі посередні податки, монополеві і скарбові оплати мають бути піднесені до передвоєнних норм. Буджети державних підприємств будуть відділені з державного буджету.

Польща хоче вже раз мати тож і східні границі.

Польський посол у Парижі Замойскі звернув увагу конференції амбасадорів на те, що всяке нове відложення управильнення кордонів Польщі моглоб загрозити мир і захотити Литву до подібних виступів як під Клайпедою.

Грозять самосудами.

В Люблині порозліплювано анонімові відозви, підписані якимсь „Товариством Местників“, у яких заповідається безоглядну боротьбу проти спекулянтів з уваги на безсилля уряду супроти дорожні. „Повідомляємо паскарів у Люблині й на провінції, банкирів, „чорнобіржевиків“, обшарників, гуртівників і деяких ненаситних у зисках дрібних купців, щоб від 20. лютого до 1. квітня що 10 днів обнижували ціни продуктів першої потреби, як ось: збіжа, муки, мяса, товщів і цукру по 25 відс. Непослух нашому наказови буде причиною смерти, або скалічення в горі названих осіб і їх родин. Справедливість буде задоволена постепенно на протязі року“. Відозва покликується на динамітові замахи на деяких спекулянтів у Лодзі.

Скільки сподіються від підвисшення податків?

Міністерство скарбу сподіється, що підвисшені згідно з законопроєктами безпосередні податки (грунтовий, промисловий і доходовий) дадуть скарбови поверх 1 біліона (1000 міліярдів) м. п.

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Негідне чести Українського Народу булоб, коли б наша суспільність всіми засобами не постаралася улекшити своїм політичним вязням їхню важку долю! Негайно пришліть нові датки до Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10, або до Т-ва „Дністер“ вул. Руська ч. 20. Харчі доставляйте до кухні в „Народнім Дом“, Львів, вул. Рутовського ч. 22, II. пов.

РІЖНІ ВІСТИ.

Совітська нота.

Совітський уряд вислав до литовського уряду ноту в справі останніх випадків в невтральній смузі між Литвою і Польщею.

Присуд в справі майна ґрафа Каролі.

Будапештенський трибунал оголосив присуд в справі майна ґрафа Каролі з приводу державної зради того ґрафа. Ціле його майно переходить на користь держави.

Смерть словінського політика.

На днях помер визначний словінський письменник і політик Тавтосар, редактор кількох часописів в Люблянї.

Замах в Будапешті.

На мадярського посла Рассая і редактора „Az Est“ Міклоша виконано в Будапешті замах. Бомби експльодували, не ушкодивши нікого.

Французи виїздять з Клайпеди.

До Данціґу прибув з Клайпеди французький корабель, в якому вертає 4 французьких офіцирів до Франції.

Німецькі монархісти не сплять.

Ґенерал Людендорф мав у Відні нараду з б. міністром Гуссареком та з представниками монархістичного руху в Австрії.

Людендорф заявив, що вже прийшла крайна пора викликати переворот і прилучити Австрію до Німеччини.

Чехословацькі довги.

Чехословацький уряд вислав до Вашингтону окрему комісію для переговорів в справі довгів у Зединених Державах.

Справа Іраку.

Бонар Лоу заявив у палаті ґромад, що справа Іраку не може бути вирішена, доки не буде підписаний грецько-турецький мир

З пруського сойму.

На останньому засіданню пруського сойму прийшло до бурливих сцен поміж комуністами і соціялістами. Соціялісти викинули комуністичного посла Гоффа з салі та скинули із сходів. Прийшло до [illegible] боротьби і [illegible] [illegible]ревено.

Анґора акцептує становище Ісмеда.

Як доносить „Petit Parisien“ Кемаль паша й Ісмед прибули до Анґори, де їх принято з ентузіязмом. Народна Рада відбуде на днях засідання, на якому Ісмед паша зложить звіт із своєї діяльности. Панує переконання, що уряд акцептує становище Ісмеда в справі дальших мирових переговорів.

Реконструкція анґлійського кабінету.

Бонар Лоу має намір перевести реконструкцію кабінету, до якого мав би вступити і Чемберлен.

Льорд Сесіль делеґатом.

Англійський уряд іменував льорда Сесіля англійським делеґатом в Союзі Народів.

Засуд учасника атентату на Леніна.

З Москви звідомляють, що найвищий суд засудив на смерть полк. Свеєвського, обвинуваченого за участь в заговорі на життя Леніна.

Німецький парлямент.

Правнича комісія німецького парляменту займалася справою поборювання лихви, паскарства і недозволеного вивозу артикулів першої потреби. За ці проступки предвиджені кари від 3 місяців до 15 літ вязниці, або грошевої кари у висоті 100 тисяч марок і більше. Для грошевої кари не установлено обмежень. Внесення кари смерти на паскарів відкинено.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.809. Жертводавці понище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя

Спіть, Герої, спіть!

(Колискова пісня.)

П. Карманський.
(„Український Скиталець“ ч. 3.)

Студентські справи.

Резолюції Надзвичайного Зїзд Централі Українського Студентства і Централі допомоги українському студенству.

(Доінчення.)

23) Надзвичайний Загальний Зїзд Централь приймаючи до відома тяжку долю українського студентства на терені західних земель України в громадському життю і його мужнє становище до політичних подій за останний піврік, висказує своє горяче признання й солідарність що до його поступування. З окрема витає зрозуміння і витревалість цьогож студентства в боротьбі за своє рідне шкільництво й українські вищі школи особливо.

24) Згідно з резолюціями Конґресу Українського Студентства Західних Земель України й Еміґрації про невиносиме положення українського шкільництва на українських землях під чужими окупаційними режімами Надзвичайний Загальний Зїзд Українського Студентства Централь констатує, що українське шкільництво й на дальше находиться там в невиносимім положенню і взиває все українське студентство, з окрема й українську суспільність взагалі, до найенергічнійшої праці в напрямі поборення всіх перешкод розвою своєріднього шкільництва.

25) Надзвичайний Загальний Зїзд зваживши вагу й конечність істнування рідного університету у Львові як одинокого під теперішню хвилю Центра інтелектуальної та моральної сили українського народу вважає необхідним покласти на всі студентські орґанізації обовязок нести якнайбільшу матеріяльну й моральну поміч своїй найвищій та найбільше загроженій святині науки в краю.

26) Надзвичайний Загальний Зїзд домагається, щоби студенти руководились не матеріяльними оглядами при виборі факультету, але радше покликанням до даного фаху.

27) Надзвичайний Загальний Зїзд звертається з зазивом до всіх станових українських студентських орґанізацій на чужині, щоби вони, виходячи з заложення конечности основати й побільшити студентську фахову бібліотеку в краю, старалися всіма силами переслати як найбільшу кількість научних книжок на руки Української Краєвої Студентської Ради.

28) Надзвичайний Загальний Зїзд констатує, що надмірне переціновування матеріяльних користей, спричинене важким матеріяльним положенням української нації, повело до розмірно високий відсоток української студентської молоді до студіювання технічних і загалом практичних фахів, що при своїй вартости потягає за собою односторонне розуміння потреб української нації, яка в своїм розвою потребує рівномірного числа працьовників на усіх полях знання і відпихає українську академічну молодь від приготовлення себе на вчителів середніх шкіл.

З огляду на це, що таке систематичне нехтування учительського звання може принести шкідливі наслідки не лише для виховання і навчання підростаючого покоління й обнизити в українській нації інтерес для духової культури взагалі, Надзвичайний Загальний Зїзд по сконстатуванню статистичних даних вважає за відповідне звернути увагу українській академічній молоді на конечність студій на фільософічному факультеті.

29) З огляду на це, що доручення Конґресу видавати журнал і альманах Конґресу Українського Студентства Західних Земель України й Еміґрації не були ізза фінансової причини виконані, піддержуються на дальше ухвали Конґресу в цій справі з цим, що в альманах Конґресу мають увійти матеріяли I-ого Надзвичайного Зїзду Централь українського студентства.

30) Надзвичайний Загальний Зїзд з огляду на живу участь студентства в громадськім життю звертається до редакцій всіх часописей з проханням посвячувати студентським справам окремі відділи в своїх органах.

31) Взиває Управу Цесуса подбати в якнайкоротшому часі, щоби тих товаришів, які виявили вже і виявляють заінтересування журналістикою — наділити спеціяльними стипендіями.

32) З огляду на великий брак товаришів зі знанням чужих мов (західно-европейських), що вже тепер некорисно впливає на організаційне студентське життя, а в будучім впливатиме шкідливо на українське політичне й культурне життя взагалі, звертається увагу на конечність вивчення західно-европейських мов, а управі Цесуса доручається піти згаданим товаришам на руку виєднуванням для них стипендійних місць в західно-европейських краях.

33) Надзвичайний Загальний Зїзд, творячи при Централі окрему референтуру тілесного виховання, доручає тійже Управі перевести якнайуспішнійше всі завдання в напрямі організації оживлення українського високошкільного спорту.

34) Доручається перевести оподаткування в краю родин студентів побираючих допомогу за кордоном відповідно до їх маєткового стану. В тій справі має Управа Цесуса порозумітися з відповідними компетентними чинниками чи інституціями так в краю, як і за кордоном.

35) Доручається Управі Цесуса вплинути на урегулювання справи оподаткування українського студентства на ріжні цілі, щоби тим способом оподаткування велося більше пляново і доцільно, як досі.

36) Доручається Управі Цесуса виснити, в якому стані находиться „Сецесійний Фонд“ і старатись стягнути його від довжників та ужити його на допомогову акцію для українського студентства.

37) Беручи під увагу незвичайно скрутне матеріяльне положення більшости українського студентства і з другої сторони обставину, що по всякій правдоподібности в недалекій будуччині воно опиниться на власних силах:

а) доручається окремим студентським орґанізаціям заснувати студентські самопомочі, щоби цим шляхом облегчити невідрадне матеріяльне положення;

б) з заложенням студентських самопомочей по змозі переводити постепенно зміну способу уділювання допомог в цьому напрямі, щоби вона видавалась в грошах лишень в необхідних випадках, а зрештою в

матеріялах чи праці студентських самопомочей;

в) В тій ціли, щоби Студентські Самопомочі могли розвинути якнайуспішнійше свою працю й тим самим могли бути важним джерелом допомоги всьому українському студентству, накладається обовязок на все студентство:

1) підпирати морально й матеріяльно місцеві гуртки самопомочі, які істнують або утворюються;

2) жертвувати тижнево дві години своєї праці.

Використати і урегулювати цю працю доручається Управі Цесуса через відповідну референтуру.

28) Надзвичайний Загальний Зізд українського студентства скріплює постанови конґресу студентства Західних Земель України і Еміґрації в справі дислькокації українського студентства.

39) В ціли скріплення рядів інтеліґенції на українських територіях Надзвичайний Загальний Зізд накладає на всіх абсольвентів які покінчили остаточно один факультет за кордоном та не входять в катеґорію політичних еміґрантів, обовязок негайного повороту до краю.

40. Щоби акцію дислькокації перевести орґанізованим способом Надзвичайний Загальний Зізд постановляє, що справи виїзду на студії за кордон та повороту на українську територію належать до компетенції Цесуса в порозумінню з заінтересованими краєвими орґанізаціями.

41) Надзвичайний Зізд взиває всі студентські орґанізації йти з якнайбільшою моральною і в разі потреби матеріяльною піддержкою тим студентам на зустріч, які ізза воєнних подій втратили кілька літ студий і то без огляду на факультет.

42) В уділюванню допомоги мають бути брані під увагу в першу чергу товариші старші віком. Від 18—21 літ мають братись лиш тоді під увагу, коли забезпечені підмогою старші товариші.

43) Доручається Управі Цесуса подати шляхом преси до загального відома звіт із дотеперішної діяльности обох централь, як також звіт перебігу й висліду нарад Надзвичайного Загального Зізду.

44) Доручається голові культурного виділу зредаґувати й подати до відома українському студентству праці Зізду.

Дописи з краю.

(Бранка, реєстрація, карні експедиції, господарка поліції й війська.)

Шоломия пов. Бібрка.

Дня 15. лютого ц. р. в день Стрітення Господ. по Службі Божій оголосив війт під церквою пригадуючи, що усі обовязані до реєстрації мусять того дня зголоситися до оголошеної вже реєстрації під карою 5.000 мп. Селяне з місця заявили, що до реєстрації не підуть і зажадали оречення кари на письмі. Того самого дня зявилась жандармерія в числі 4—5 люда з командантом біля церкви в часі вечірні — де командант звернувся з запитом до селян, чи війт оголосив реєстрацію. А коли він дістав потакуючу а заразом заяву селян, що до реєстрації не підуть,

— жандармерія кинулася у село, забираючи з кождої хати поодинокі річи як подушки, постіль, упряж, кожухи, пилки і т. д. Слідуючого дня веліли кождому власникови забраних річей зголоситися по відбір їх, причім мусів кождий зложити кару 5000 мп. і посвідку, що ставився до реєстрації. Однак і на цей наказ ніхто не пішов крім кількох, яких силою заведено до реєстрації.

Дня 20. лютого знов зявилась у селі жандармерія, яка нічю почала зганяти усіх обовязаних до реєстрації селян. Тут часть під силою зареєстровано а оставших 8 селян рішучо відмовили такому поступуванню. Їх зареєстровано і відведено до староства в Бібрці. Тут стягнено з них по 20.000 мп. кари і припоручено ставитись до перегляду у селі враз з покаранням сумою 5.000 мп. З тих шістьох випущено на волю, а двох, які енерґічнійше поставились супроти реєстрації замкнено, закидуючи їм бунт. При ескортуванню їх до Бібрки одного з арештованих побила жандармерія за це, що відозвався до своєї жінки словом догани на нетактовне поступування польських адміністраційних чинників.

Нове село пов. Збараж.

З Нового Села пишуть нам: Минувшого року повітова Рада шкільна пропаґувала в нашім повіті двоклясові школи. Переконувано людей, що треба одноклясові школи перемінити на двоклясівки, бо двоклясова школа є щось висшого, ліпшого, мудрійшого. Де вже були двоклясові школи, там вимагано конче другої кімнати, бо инакше школа не може бути двоклясова. Громади старались о другу кімнату без огляду на кошти винайму, уладження і опалу, хоч нпр. в тернопільській ґімназії до недавна наука відбувалася в тих самих кімнатах рано і пополудні для ріжних кляс.

Ось уже є дві кімнаті і дві учительські сили. Тут приходить „указ“, що в одній кімнаті двоклясівки, твориться польську школу, до котрої береться дітей кількох латинників, мазурів-кольоністів і Жидів. Рівночасно давну українську школу знов переміняється на одноклясівку. Така благодать стрінула і Нове село коло Підволочиск. Минувшого року прийшов розказ вистаратися о другу кімнату, бо инакше школа двоклясова буде перемінена на одноклясову. Коли розказ виповнено, тепер приходить ось який „указ“:

Zbaraz. dnia 4. I. 1922.

Rada szkolna powiatowa w Zbarażu L. 13.

Do Zarządu szkoły w N o w e m s i o l e.

Wskutek przybytku ludności na obszarze parcelacyjnym w K o z i a r a c h, liczba dzieci narodowości polskiej w szkole w Nowem siole wzrosła o tyle, że na prośbę rodziców R. S. P. otwiera w Nowem siole klasę z polskim językiem wykładowym. Zarząd szkoły złączy wszystkie dzieci narodowości polskiej w jedną klasę i klasę tę prowadzić będzie naucz. M. Należy tu donieść o wykonaniu polecenia i o liczbie dzieci w tej klasie tak zapisanych. jak i uczęszczających. — Przewodniczący Turczaniewicz.

„Указ“ виконано. Тепер маємо польську школу (до котрої стягнено 7 латинників, 6 Жидів і 12 мазурів в літах від 4—16) одноклясову зі 7 степенями. На кождий степень припадає по 3 і чотири семих ученика. За те дотеперішну школу з українською викладовою мовою з 80 дітьми деґрадується до одноклясівки. А треба зазначити, що попередник нинішнього інспектора ще за австрійських часів докладав усіх сил, щоби перемінити її на чотирохклясову. З якої речі чисто українське село повинно тепер утримувати польську школу для кількох мазурських кольоністів — це остане тайною шкільної політики.

Пов. Теребовля.

В цілім повіті до соймових і сенаторських виборів з Українців не пішов ніхто, а навіть здержалось від голосування багато Поляків. Щож до набору „охотнікув“ то нема села, деб карна експедиція не погуляла по кілька днів. Карні експедиції забирали кури, ґуси, збіже і т. д.

Дня 26. січня в ночи приїхала до села Глещева ескадрона уланів з Теребовлі. Перший виступ почався від биття родичів і малих дітей; били не тільки тих, котрих діти мали іти до бранки. Биття почалося 23. січня 10. год. в ночи до 10. рано. О 10. год. ком. ескадри скликав ціле село до громадської канцелярії та заявив таке: „Коли ваші сини не йдуть до війська, то будемо вас рабувати до послідного, а на останку запалимо село з чотирьох кінців“. По такій промові кинулися жовніри „господарити“ і повибивали в домах вікна, поламали двері, подерли подушки, а що найгірше то виносили збіже (чисте зерно) з мішками та висипали те все на землю і давали коням їсти, а решту забирали. Найгірше потерпіли ті, котрих сини мали іти до війська, бо від них забрали весь дріб, який находився на обійстю. Забрали кожухи, біля, полотна, ремені і т. п. При тому побили: Катерину Шмільську літ 50, яка мусіла іти до лікаря, Настю Джумаґу, її дочці Франці (Полька) зломили руку та знасилували, Руську Марціншин і її чоловіка Степана Гриця Стецишина, Андруха Михайлюка, Юлію Михайлюка та багато других. Двох жовнірів прийшло до Ілька Джумаги, щоб забрати курей, тоді Джумага сказав, що піде до команданта, на що жовнір відповідь, простріли Джумазі руку. У начальника громади хотіло насилувати слугу, але вона в пору утікла.

До села Дарахова, загостила піхота з Теребовлі та зайшла до Якова Курочки, розбила комору, з якої забрала три кірці вівса, корець пшениці, 7 штук дробу, а в подяку побила жінку Курочки і трьох синів. Щоб припинити знущання, мусів Курочка дати 10.000 мп. фрайтарови Дубласови.

В с. Лошневі, де мало ставитися до війська 28 Українців і 6 Поляків, добровільно пішло тільки двох Поляків. Загальна шкода виряджена „карною експедицією“ сягає до двайцятьох міліонів мп.

До Іванівки загостив пор. Томашевский з 40 чол. і забрав у Михайла Верболовецького 30 курок, 2 кірці ячменю, а решту збіжа висипав на землю. Коні загнав до стодоли на чисте молочене збіже. „Охотників“ було 10, але добровільно пішло 3 чол.: Гринько Біччар, Кохановський і Берегуля.

Х.

Слобода Золота, пов. Бережани.

Слобода Золота, одна з дуже свідомих громад повіту проявляє у всіх ділянках національного життя велику рухливість. Кооператива розвивається дуже гарно. Читальня „Просвіта“ гуртує біля себе численну громаду і по воєннім лихоліттю зуміла вже відбудувати знищений власний дім і тим чином добути салю на вистави. Дня 11. лютого давав аматорський кружок виставу „Мартина Борулю“. Всі ролі вийшли бездоганно. Сміло міг би аматорський гурток виступити на сцені і перед вибагливою публикою. Саля по береги заповнена, була доказом великого довіря до акторів.

Виставу, що зробила незвичайно миле враження, покінчила неменше мила забава з танцями і співами, в якій брали участь селяне й інтеліґенти. Ця гармонія дає запоруку, що і на будуче попливе просвітно-культурне життя повною струєю. Цеї праці не перепинила навіть присутність карної експедиції, що від двох тижнів розтаборилася в селі, що й так страшно знищене війною.

Командант експедиції заявив, що не скорше уступиться з військом, заки послідний „доброволець“ не зголоситься до війська. Люди заняли вижидаюче становище.

Очевидець.

Полове, пов. Радехів.

Дня 26. І. ц. р. прибула до Полового польська піхота яко карна експедиція, виловлювати „добровольців“ до війська. Шукали за ними по шуфлядах, скринях та за образами а коли знайшли богато вівса, солонини, ковбас, яєць і у господаря Гринька Осійчука виправлену скіру і 3 пари пілошев, відійшли.

Три дни по гостині піхоти прибули улани і в той самий спосіб шукали за „добровольцями“ як попередні.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (41) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за 6 місць вступної статті п. з. „К р е с и“, два місця в рубриці „П р е с а“, одно місце в статті п. з. „С т у д е н т с ь к і с п р а в и“, одно місце в рубриці „Д о п и с и з к р а ю“.

— **Читальня на Замарстинові.** У вчорашній новинці під цим. наг. трапилася друкарська помилка, замісць: Кліш В. і Клішови — має бути Кліщ М. і Кліщови.

— **„Автентичні“ інформації.** „Ржечпосполіта“, бажаючи почванитися „автентичними“ інформаціями, доносить, що кампанія розкладових елементів проти „Народного Комітету“ ущухла, а в звязку з тим повернув на своє становище ред. Федорців. Ця „автентичність“ минається з дійсним станом річей, бо уступлення п. Федорцева зі становища нач. редактора нашого органу не стояло у ніякій звязи із згаданою кампанією. Редактор Федорців уступив з причини надшарпаного останнім арештуванням здоровля; він не вернув на своє становище, ані не збирається вертати.

— **Ап. Візитатор о. І. Дженоккі у Відни.** Ап. Візитатор о. І. Дженоккі приїхав дня 21. с. м. до Відня. На стації привітали його представники духовних і світських властей німецько-австрійських і представники Уряду З. У. Н. Р. До Львова приїде о. Візитатор мабуть в суботу, а найпізніше в понеділок.

— **Равт у през. Масарика.** 8 го та 15-го лютого на равт до президента Чехословацької Республики запрошено було голову Українського Громадського Комітету п. М. Шаповала, заступника голови п. Н. Григорієва, п. ректора Українського Вільного Університету д-ра Дністрянського, проф. проректора Колессу та инших членів Українського Громадського Комітету і професорів університету.

— **Кружок правників Українського Університету у Львові** повідомлює отсим всіх студентів Правничого Виділу, які зголосилися до І. правно-історичного іспиту у весняному речинці, що при цьому іспиті вимагатиметься основних відомостей з обсягу західно-европейського права.

— **Містерії з печатками.** Нам пишуть з Теребовлі: Польська державна поліція зарядила, щоби всі інституції приватні і всі товариства поприносили свої печатки до поліції. А що ніхто з тим не спішився, то жандарм ходив до всіх, хто тільки має яку печатку і кождий мусів дати відбитку... Для чого це робиться?

— **Sic transit gloria mundi.** В одному з парижських музеїв зберігається преінтересна надгробна плита, яка має за собою небуденну історію. Більш-менш перед роком куратор цього музею зайшов припадком в ресторані на передмістю в Сан Дені, якого „їдальня“ була рівночасно й кухнею. Дожидаючи подання замовленої страви, учений археольоґ оглядав з нудів стіни. В тім впала йому в око оригінальна пательня, уся покрита саджею. Зняв її зі стіни, а коли відскробав одно місце, з під саджі виринула напись. Не надумуючись довго, археольоґ купив пательню і заніс до своєї робітні. Тоді, по відповідному відчищенню показалися на ній написи і герби, які свідчили, що ця заморусана пательня була просто напросто плитою зі саркофагу французького короля Людвика XIV. Так бодай говорив напис довкола гербів Франції і Навари. „Requiescat in pace“. Революція 1795 р., якої хвиля вдерлася в підземелля королівських гробниць, винесла цю плиту на світло денне а за недо-

стачею кращого призначення дала й місце в кухні підміського ресторану.

— **Нова підвижка залізничі тарифи.** Польське міністерство залізниць комунікує: „В наслідок непомірного зросту доріжні протягом останнього тижня, а що за тим йде збільшення коштів експльоатації залізниці, заміреча первісно підвижка від 1. марта ц. р. тільки для товарних тариф на державних залізницях, виявилася для покриття недобору недостаточною. Тому то польське міністерство залізниць побачило себе примушеним піднести о 100 процент також особові і пакункові тарифи... Розуміється, що нещасному обивателеви „малої“ чи „великої“ Польщі доведеться тепер подорожувати... per pedes apostolorum...

— **Висилювання емігрантів з Росії і України.** Варшавський „Курієр польскі“ доносить, що польські власти поробили уже певні зарядження, які мають на меті виконання відомого обіжника польського міністерства в справі виселення чужинців. Цей обіжник, як відомо полишає чужинцям дату 15. квітня, як остаточний реченець опущення границь польської держави і занятих нею земель. Справа примусового виселення буде актуальна щойно по упливі цього реченця.

— **Польща на „Київських контрактах“.** По донесенням московської „Правди“ дозвіл на участь в „Київських контрактах“ одержало 47 польських купецьких фірм. Число це має помітно зростати.

— **Курс трикотарства** Нам комунікують: Курс трикотарства отвирає з днем 1. марта ц. р. Технольоґічний Інститут торговельно-промислової палати у Львові. Курс триває 6–8 тижнів. Вишколені робітниці найдуть заняття в трикотарських заведеннях. Вписи до 28. лютого ц. р. Булярда ч. 5. II. пов.

— **Осторожно з провокаторами!** Недавно крутився в Угнові якийсь ґураль з під Новогс Санча, чи Мельца, „гончар“. Ходив вправді ніби дротувати миски і горшки, та показалось, що волів випитуватись про це, чи тутешні новобранці підуть до війська чи ні, чи мущини до 40 літ зареєструвались, та що буде з війною, котра по його словам, малаб вибухнути. На днях виділи його вже не як ґураля, але як пристійного і добре убраного мущину, в краватці, пальті і обероці. Кажуть, що в околиці крутиться більше таких „гончарів“, артистів побільшування світлин, та всякого рода аґентів.

— **Ще про польські „цвіченя“.** В доповненню комунікату про покликання трьох річників (1897, 1896, 1895) на військові вправи, шеф виділу ОДБ. польського ґенерального штабу оголошує: До вправ обовязані усі так рядовики як і старшини дотичних річників. В основі ніяких полекш ані відрочень приказ не передбачує. Правда, можна старатися о полекші, але це доторкає очевидно тільки дійсних горожан польської держави.

— **„Наш Курєр“ перестав виходити.** Орґан варшавських сіоністів „Наш Курєр“ перестав на днях виходити.

— **Попис** учениць і учеників Вищого Музичного Інститута ім. М. Лисенка в Станиславові відбувся в неділю 12. с. м. В пописі взяло участь 27 елевів сольоспіву (кляса проф. Заморової), фортепяну (кляси проф. Заморової і проф. Мішкевичівної) і скрипки (кляса проф. Вислоцького). Продукції елевів, між котрими не брак дійсних талантів, вийшли дуже гарно, що вказує на успішну працю учительського збору та постійний розвій рідної музичної школи.

— **Літературно-музичний вечір в честь Богдана Лепкого.** Заходом літературно мистецького гуртка „Богеми“ — при ласкавій участи хв. Тов. „Бандурист“, Вп. Пань: опер. співачки А. Крушельницької, С. Федорцевої, І. Макухівної, В. Дудриківної та Вп. Панів; комп. В. Барвінського, опер. співака В. Андрієнка і О. Бобикевича, відбудеться в середу дня 28. лютого ц. р. у великій салі Муз. Тов. ім. Лисенка у Львові літературно-музичний вечір в честь Богдана Лепкого з такою програмою: 1. Б. Лепкий — М. Гайворонський; „Отсе тая червона калина“ відспіває акад. хор „Бандурист“. 2. Промова. 3. Б. Лепкий — М. Гайворонський: „Мініятури“; а) „Колисав мою колиску“, б) „Чи ти прийдеш...?“ Б. Лепкий — Д. Січинський: „Фінал“ — відспіває оп. співак В. Андрієнко. 4. Б. Лепкий: Деклямація п. В. Дудриківної. — Павза. 5. О. Бабій: „Привіт“. 6. Б. Лепкий — В. Барвінський: а) „Вечером в хаті“, б) „В лісі“, відспіває Вп. оп. спів. А. Крушельницька. 7. Б. Лепкий: Деклямація п. С. Федорцевої. 8. Б. Лепкий — В. Безкоровайний: „Не хиляйте в низ прапора“, відспіває акад. хор „Бандурист“. Початок 8. год. вечером. — Білети по ціні 5, 3 і 1 тисяч п. мар. можна купувати в книгарні Наук. Тов. ім. Т. Шевченка і перед „Вечером“ при касі. По концерті комерс (за запрошеннями) в ресторані „Народна Гостинниця“.

— **Жадайте відшкодувань, безправно арештовані!** Vr. X. 1715/22/22. Sąd apelacyjny we Lwowie, dnia 23. stycznia 1923. Liczba czynności D. VI. 35/23/I. Sąd apelacyjny we Lwowie postanowił po wysłuchaniu wniosku Prokuratora przy Sądzie apelacyjnym w sprawie karnej Iwana Tymkowa o zbrodnię z § 65 lit. a) b) u. k. uwzględnić zażalenie Iwana Tymkowa od uchwały Izby Radnej Sądu okręgowego w Kołomyi z dnia 25. listopada 1922 Vr. 1715/22/18, którą orzeczono, że Iwanowi Tymkowi nie przysługuje prawo żądania od Skarbu Państwa odszkodowania za cały czas tymczasowego przytrzymania i aresztu śledczego od 26. października 1922 do 20. listopada 1922, i **zmienić powyższą uchwałę**, odnośnie do Iwana Tymkowa w ten sposób, że się orzeka, że Iwanowi Tymków przysługuje prawo żądania odszkodowania od Skarbu Państwa za cały czas tymczasowego przytrzymania i aresztu śledczego od 26. października 1922 do 20. listopada 1922, albowiem już wedle treści samego ogólnikowego doniesienia, w którem zarzucono żalącemu się, że nie chciał on brać udziału w komisyi wyborczej, nie jest widocznem, aby on podejrzanym był o popełnienie jakiejś zbrodni, któraby uzasadniała jego uwięzienie i z tego powodu śledztwo przeciw niemu zastanowione zostało. Nadto świadkowie w toku śledztwa przesłuchani nie stwierdzili zgoła żadnej okoliczności obciążającej Iwana Tymkowa. Wobec tego stanu rzeczy uważać należy, że do zarządzenia aresztu przeciw żalącemu się nie było ostatecznego powodu, a tem samem podniesione przez żalącego się roszczenie i odszkodowanie za straty majątkowe, spowodowane aresztem są uzasadnione. Przedłożone sprawozdaniem z dnia 4. stycznia 1923 Vr. 1715/22/22 akta zwraca się pod 1) do dalszego zarządzenia. Czerwiński m. p.

— **З народнього театру.** В суботу 24. ц. м. вистава веселої комедії Джером Кляпка Джером „Міс Гобс“, з участю О. Загарова. В неділю 25. с. м. пополудни фантастична драма казка зі співами і танцями „Страшна пімста“. У вечорі третий раз „Троянда Стамбулу“. Дирекція звертає увагу, що початок вистав точно о означ[...] порі і в часі акції на сцені вступ у салю недозволений.

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

З судової салі.

„За державну зраду“.

Перед лавою присяжних у стрийськім суді відбулася 19. ц. м. розправа за „державну зраду“ з §. 58. к. з. проти Степана Білинця, громадянина села Хащоване, скільського повіту. Лава присяжних складалася з Українців, Поляків, Жидів і Німців. Обвинуваченого боронив д-р Антін Гарасимів.

Прокуратор в акті обвинувачення обвинувачує Степана Білинця за державну зраду, якої обвинувачений мав допуститися в той спосіб, що у вересні 1922 р., будучи в Студеннім (на Закарпаттю) по церковне вино, взяв від учителя Степана Друфера (Галичанина) кілька писаних на машині відозв під назвою: „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля! — З рук до рук, з хати до хати“ і давав їх читати знайомим громадянам села Хащоване і Волосянка.

Зміст тих однозвучних відозв так представляє стрийський прокуратор:

„Зміст тих однозвучних відозв представляє Поляків як найбільших ворогів, здирачів і насильників галицьких Українців і в імя утворення із східної „Малопольскі“ самостійної української республики, як частини великої „соборної України“, котрої президентом є д-р Петрушевич, взиває галицьке українське населення до боротьби з польсько-мазурською Польщею і до видобуття себе силою з польсько-мазурського ярма проклятої Польщі“. В тих відозвах було і про польські знущання і про польську кольонізацію.

Крім обвинуваченого арештовано за читання тієї відозви в жовтні м. р. кільканадцять громадян, яких притримано у слідчій вязниці по 6—8 тижнів. Опісля припинено проти них слідство і випущено їх на волю, задержуючи у вязниці тільки Степана Білинця.

На свідків покликав прокуратор поліцая з Волосянки Юзефа Альтгайма, стрийського пол. комісаря Станіслава Вненкевіча, польського розвідчика Яна Ґануша, що постійно крутився на пограничу. останній, як звичайно в таких випадках буває, зник і не ставився на розправі, з чого хотів скористати прокуратор, щоби в безконечність проволікати справу. Та оборонець д-р А. Гарасимів згодився на відчитання зізнань цього розвідчика.

Після переведення розправи, яка ствердила, що обвинуваченого бито після арештування, д-р А. Гарасимів виголосив оборонну промову, в якій — покликуючись на побивання — вказував, що у відозві нічого иншого не було, як тільки те, що й тут можна ствердити. Відозва вказує на знущання і кольонізацію. Обвинувачений, котрий на власній шкірі переконався про знущання, роздаючи своїм знайомим ту відозву, тим самим кричить — протестує проти безправства. Протест проти безправства, яке повинен переслідувати прокуратор, не є державною зрадою.

Після сеї промови присяжні судді одноголосно (12-ти голосами) заперечили вину обвинуваченого. Трибунал увільнив обвинуваченого від вини і кари. Степан Білинець, що 4 місяці пересидів у слідчій вязниці, вийшов на волю.

Вищі курси українознавства у Варшаві.

У вищих школах Варшави студіюють науки біля 100 студентів еміґрантів з Великої України. По більшості це бувші урядовці державних установ та старшини армії УНР. Перебувають вони в незвичайно важких умовах і заздрять тим товаришам своїм, що мали змогу перебратись до Чехословаччини, де уряд дав можливість зорґанізувати дві вищі українські школи для еміґрації і підтримує студентів відповідними стипендіями. Окрім матеріяльного лиха дуже відчувають студенти еміґранти у Варшаві відсутність доброї української бібліотеки і взагалі можливости провадити національну освіту. Ця молодь у процесі боротьби не мала змоги вчитися і мусить тепер поповнити величезні прогалини в своїх знаннях. Щоб полегшити студентам еміґрантам осягнення цеї мети, Центральний Український Комітет узявся у згоді з союзом студентів до улаштування у Варшаві вищих курсів українознавства. На цих курсах, призначених виключно для еміґрантів, будуть викладатися такі дісципліни: історія України, історія української літератури, антропольоґія і етноґрафія українського народа, історія українського мистецтва, економічна географія України і т. д. Окрім лекторів, які мешкають у Варшаві (В. Прокопович, проф. Харк. університета В. Заїкин, О. Саліковський, П. Зайцев) дали згоду приїхати для викладу лекцій проф. І. А. Фещенко-Чопівський (з Кракова), проф. Л. Білецький, В. Садовський, М. Вороний, Микола Голубець (зі Львова). Очікується приїзду з Праги Л. Чикаленка. Само собою розуміється, що ці вищі курси не мають жадного відношення до політики взагалі і до внутрішніх академічних справ Польщі з окрема.

Масларсько-сироварський курс!

В молочарській школі в Решові починається дня 1. квітня 1923 р. однорічний курс масларсько-сироварський.

Наука безплатна.

Подання на приняття на курс належить внести на руки Дирекції школи до 10. марта 1923 залучаючи: 1) Метрику уродження, на доказ укінчення 17 літ життя; 2) Свідоцтво укінчення з добрим поступом нищої рільничої школи; 3) Свідоцтво моральности і опис дотеперішнього життя; 4) Писемний дозвіл родичів згл. опікуна, як що кандидат є неповнолітний.

Фізичну спосібність оцінює лікар школи на кошт кандидата.

Кандидати, які мають за собою довшу молочарську або сироварську практику матимуть першенство приняття на курс.

Виїмково можуть бути приняті кандидати, які не мають укінченої рільничої школи, одначе мусять зложити вступний іспит.

Дванайцять кандидатів найде безплатне приміщення в шкільнім інтернаті.

Кухню провадять учасники у власнім заряді і власним коштом. Кошт місячного удержання рівнається менше-більше вартости кірця жита.

Жіноцтво в обороні національного імени.

У відповіди на обіжник шкільних польських властей в справі зміни назви учительських українських курсів у Львові і Перемишли на „державна семінарія з рускою мовою навчання“ і вживання в шкільних свідоцтвах і шкільній переписці назви „руский“ замісць „український“ — перше зареаґувало наше львівське жіноцтво, скликуючи на день 16. лютого ц. р. довірочну нараду. І знать, відчули всі, що справа не така маловажна, як собі деякі з нашого громадянства уявляють, бо саля нарад наповнилася по береги, а жива дискусія і заінтересування зібраних доказували наглядно, що справа актуальна, пекуча, що торкнула вона самих основ національного нашого істнування.

Наради відкрила п. М. Білецька, пояснивши коротко ціль сходин, а потім передала слово референтці К. Малицькій. В довшій промові бесідниця зясувала значіння рідної школи і боротьбу за неї у всіх культурних народів державних і недержавних — відтак перейшла історію нашого українського шкільництва на всіх територіях української землі від народньої школи до університету — підчеркнула змагання послідних десятків літ у нас в Галичині за сотворення власного приватного шкільництва, а наконець вказала на стан, в якому під теперішню хвилю находяться наші українські школи державні і приватні. Прелеґентка з жалем сконстатувала, що наше громадянство за мало цікавиться шкільними справами, не оцінює ще вповні клича: чия школа — того будучність, тим то на наших очах гине українська школа по селах і містах, меншає число українських шкіл, меншає і число свідомого українського учительства, а наша суспільність, немов загіпнотизована повоєнною зневірою, не реаґує на се як слід, не упімнеться за свої права, не стає в обороні своєї школи на своїй землі. Сей настрій нашого громадянства з одної сторони, а рабську залежність учительства з другої, використовує теперішня влада, щоби нишком поволи покласти свою важку руку на все наше шкільництво, а послідний указ про зміну назви викладної мови, матірньої мови школярів, був тільки добре підготованим і в пору виміреним поличником. Значить: нині нема вже українських учительських курсів в Перемишли і у Львові, а є „державна семінарія з рускою мовою навчання“; на свідоцтвах на тлі польського орла фіґурує руска мова, яка буцім то має бути рідною дітвори і молодіжи — по клясах на місци нашого тризуба повисне той сам польський орел, а портрет Т. Шевченка чи Шашкевича уступить місця начальникови польської держави. Момент добре підібраний: семінарія має бути переорґанізована на самостійну, розписані конкурси на посади директора і професорів, отже з того боку запевнена мовчанка, а наші шкільні достойники заспокоюють громаду: „не треба, мовляв, кричати, а то замкнуть нам і ці школи“. Але коли мовчать верхи і учительство, не можуть мовчати родичі і загал громадянства і нинішні збори повинні грімко запротестувати проти накидування нам чужої, противної нам назви „руский“ замісць „український“ і затирання в цей спосіб національної назви, прислугуючої і признаної цілим культурним світом великому українському народови. Прелеґентка ставить в тім дусі резолюцію, яку збори повинні подати до відома польським шкільним властям, Українському Клюбови Волині, Холмщини, Підляша й Полісся у варшавському соймі і сенаті, міжнародньому жіноцтву і заграничній пресі.

Реферат і кінцеві виводи прелеґентки викликали живу дискусію. Всі присутні висказали своє негодування з приводу мовчазного поведення в цій справі наших представників в Кураторії, управи школи і більшости учительства, а також здивування, що родичі дітей і молодіжи не реаґували ще досі на цей факт і приняли свідоцтва зі зміненою назвою української школи і української мови. Почулися голоси, що такий сам обіжник мав бути висланий до всіх українських середних шкіл державних і приватних з правом прилюдности, але покищо досі його там не примінено. Бесідниці зазначували вагу цего безправства займ. властей, вказуючи, що воно не така дрібна справа, як кому здається. Зміна національної нашої назви—це добре нам відома з передвоєнних часів польська орієнтація супроти нас, це новий поділ корінного українського населення на Русинів тут в Галичині і Українців там за Збручем, це ніж приложений до одноцільного живого орґанізму, якого злука коштувала стільки крови. І ми не можемо мовчки перейти над цим фактом і спускатися на це, що більш свідомі учителі перечеркнуть в формулярях слово руский, а напишуть український — оден перечеркне, другий позабуде, і слово руский стане втискатися знову до наших шкіл і учебників і будити заколот в діточих душах. Тому: будьмо сторожкі і чуйні!

На зборах порушено також справу приміщення хлопячої і дівочої української школи вправ при вул. Сикстуській в сусідстві салдатів і в таких умовинах, що противорічать найпримітивнійшим вимогам гиґієни і педаґоґіки.

На зборах з кількох сторін висловлено бажання, щоби в найблищому часі повстали при наших школах „кружки матерей“, подібно як вони істнують у инших народів та в наших сусідів.

Збори порішили звернутися до всіх наших культурних, просвітних і політичних організацій із зазивом щоби й вони виступили з відповідним протестом проти обіжника польських шкільних властей — а від себе ухвалюють Збори українського жіноцтва резолюцію, яку вибрана депутація жінок вручить кураторови Собіньскому з відповідним меморіялом в цій справі.

Порішено, в найблищому часі скликати знова нараду родичів, на якій піддасться під дискусію стан наших шкіл приватних і державних, їх потреби і недостачі, напрям виховання і навчання, бо багато з наших шкіл є тільки українськими по імени, а не по сути навчання, по духови проводу. Тільки заінтересовання як найширших кругів своєю школою, своїм учительством і його працею дасть тій школі певний грунт, тверду опору проти усяких ворожих затій.

Протест.

Збори ухвалили одноголосно слідуючу резолюцію:

Українське жіноцтво, зібране на зборах дня 16. лютого 1923 р. у Львові, протестує проти накидування українським школам польською шкільною владою: міністерством освіти у Варшаві та шкільною кураторією у Львові, чужої нам національної термінольоґії, а саме: руський, замісць український. Матери-Українки протестують проти введення баламуцтва в молоді діточі душі черев вживання в школі иншої національної назви ніж та, що належить великому українському народови на всіх просторах України. Українські матери домагаються негайного привернення національної термінольоґії в назві шкіл, в формулярах свідотв, печатці і т. и.

Вісти з „Союза Українок“.

Перемишль. Дня 11. ц. м. відбулися в Перемишлі Оргранізаційні Збори філії „Союза Українок“. Як відомо, польська влада закрила в осени 1921 р., під покришкою формальних недостач, тамошню філію і припинила в цей спосіб леґальну діяльність перемиського жіноцтва. Численним і поважним Зборам проводила п-ні проф. Ціпановська, звіт з дотеперішньої діяльности здала п-ні Кузеля Гривнакова. На Зборах була присутна делеґатка зі Львова, п-ні Мілена Рудницька-Лисяк, яка висказала перемиському жіноцтву привіт від центральної організації та інформувала про напрям діяльности Союза Українок у Львові та в краю. В оживленій дискусії доторкнено цілий ряд питань, а саме: поділ праці на секції, справу жіночого фонду, справу жіночої преси, справу звязків з міжнароднім жіноцтвом, справу участи нашого жіноцтва в політичних партіях і т. и. Опісля слідували вибори голови і виділу філії. Головою перемиської філії обрано п-ню Дмоховську. Висоту членської вкладки визначено на 500 мп. місячно. Звіт з дотеперішньої діяльности перемиського жіноцтва подамо слідуючим разом.

Рогатин. Товариство „Жіноча Громада“ в Рогатині основане 1910 р. припинило свою діяльність з вибухом світової війни в 1914 р. В 1918 р. товариство відновило знова свою діяльність, але в коротці мусіло припинити свою працю. Всі письма, акти, протоколи, касові книги і т. д. сконфіскували польські власти і до нині їх не звернено (пропали). Аж вкінци по всяких заходах, з ріжними відмовами скликано загальні збори товариства 2. IV. 1922 р. Вибраний виділ розпочав роботу. Засідань виділу було 11. Ширші сходини членів були що неділі по полудни. Найбільшим старанням виділу було: оснувати захоронку. Заходи розбилися через брак поміщення. Товариству удалося 1. VI. 1922 р. отворити фребл́івку. Заходами товариства уладжено поминальне Богослуження на могилах наших героїв на Зелені Свята. Відтак в маю уладжено друге таке свято для повіту в міській церкві в Рогатині, де була поставлена і вінчана квітами могила, а біля неї 10 священиків і великий здвиг народа.

Дня 16. липня уладило Товарисво спільно з читальнею Просвіти народний фестин. Крім сего був 1 вечерок і кілька чайних вечерів в тій цілі, щоб приєднати найбільше членів для товариства. В останнім часі найбільшою журою виділу було заопікуватися матеріяльно і морально певною ґрупкою придніпрянських дітей.

Нині товариство не має ніякого поміщення так, що засідання виділу мусять відбуватися в домі голови, бо попереднє поміщення занято для школи.

Відтак задумав виділ уладити публичні відчити на ріжні теми, одначе арештування та всяке вкорочення наших прав перепинило всяку роботу.

Склад виділу вибраного на загальних зборах дня 2.IV. 1922 р. є такий: голова Ольга Кудрикова, васт. голови Евгенія Мельникова, писарка Марта Карачевська, касієрка Катря Пауківна; члени виділу: Марія Демчукова, Павліна Венгжина, Евгена Смулкова; заступниці виділу: Осипа Павлова, Анна Скробачівна; контрольна комісія: Марія Гриникова, Ольга Весоловська, Іванна Павловичівна.

Товариство числить членів 58.

Майно товариства виносить 100.000 мп. в готівці.

Жертвенність гідна наслідування.

Жіноча Секція при Українськім Комітеті допомоги біженцям в Ужгороді прислала на руки „Союза Українок“ у Львові 200000 мар. п. до роздачі по рівній части між дітей політичних вязнів і сиріт по поляглих українських жовнірах.

Всі матеріяли призначені для „Жіночого Вістника“ проситься надсилати на адресу: Мілена Рудницька Лисяк, Львів, вул. Городецька ч. 97. II. пов.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Смерть Делькассе.

Ніцея. Помер тут скоропостижно бувший міністер закордонних справ Делькассе.

Французько бельґійська нарада в справі Порура.

Париж. Як звідомляють урядово, відбулася тут в присутности бельґійського премієра Тені нарада, в якій взяли участь Поанкаре, міністер фінансів, війни, суспільних робіт і освобоижених областей та маршалок Фош і ґен. Вайґан. Предметом конференції були всі справи, що торкаються окупації, а м. и.: справа експортових дозволів, валюти, а також инших розпорядків, які евентуально будуть потрібні на випадок дальшого спротиву зі сторони Німеччини.

Канцлер Зайпель у Біґгороді.

Білгород. Дня 21. с. м. пополудни прибув тут австрійський канцлер д-р Зайпель на чолі делеґації і знатоки. Гостей привитав на двірци мін. загр. справ Нінчіч. Преса добачує в приїзді канцлера початок нової доби, завдяки полагоді проблєм, які випливають із примінення економічних клявзуль сан-жерменського договору.

Після присуду ґр. Каролі.

Будапешт. В звязи з виданням присуду, що засуджує ґр. Мих. Каролі на повну конфіскату майна МКБ. звідомляє, що тут годі було примінити клявзулю договору з Тріянон про безкарність для політичних проступків, бо і в цій клявзулі предвиджено виїмок за державну зраду. Присуд констатує факт доконання державної зради, не лише замахом на конституцію і державний устрій, але також відданням прислуг ворогови батьківщини, а саме 1) приневоленням короля до абдикації, 2) спричиненням жовтневого перевороту, який з черги влекшив дорогу большевизмови. Право відклику прислугує обвинуваченому до одного тижня.

Становище Троцького захитане.

Рига. ЛАТ. звідомляє з міродатних московських кругів, що становище Троцького захитане. Авторітет Троцького в військових кругах замітно зменшився. Наслідником Троцького в разі його уступлення має бути дотеперішній головнокомандуючій українською армією Фрунзе.

Перед заключенням мирового договору з Туреччиною.

Льондон. Кореспондент „Дейли Мейль“ в Анґорі з розмов з Мустафою Кемалем і Ісметом Пашею відніс враження, що справа заключення мира є на дуже добрій дорозі.

Стан облоги в Москві.

Рига. З Москви звідомляють, що небаром мається там проголосити стан облоги.

Жертви на „Рідну Школу“ мусять бути постійні; бож і видатки „Рідної Школи“ є постійні.

Курс грошей.

Львів, дня 22. лютого 1923.

Доляри американські	48.500—49.000
„ „ (1 і 2-ки	48.300—48.500
Доляри канадійські	47.500—48.000
„ „ (1 і 2-ки	47.000—47.500
Марки німецькі	2·35—2·40
„ „ (сотки)	2·10—2·25
„ „ (дрібні)	1·90—2·10
Леї румунські	190·00—200·00
„ (дрібні)	180·00—190·00
Корони чеські	1325·00—1375·00
„ „ (дрібні)	1300·00—1360·00
Австрійські тис. нов. ем.	580·00—600·00
„ „ ст. ем.	3.350·00—3.400·00
„ сотки нов. ем.	55·00—60·00
„ 50 кор.	80·00—100·00
„ 20 кор.	26·35—26·00
„ 10 кор.	12·00—13·00
„ 1. і 2-ки	0·60—0·00
Рублі 5-сотки	380·00—410·00
„ сотки	380·00—410·00
„ 25-ки	100·00—110·00
„ дрібні	0·65—0·00
„ думські 1.000-ки	20·00—25·00
„ „ 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00 1·00
Гривні	1·20—1·20
Франки французькі	2700·00—2800·00
Фунти стерлінґів	212.000·00—227.000·00
Франки швайцарські	8750·00—8900·00

Золото:

20 кор.	210.000·00—215.000·00
20 франк.	200.000·00—200.500·00
20 марк. нім.	230.000·00—235.800·00
Фунти стерлінґи	72.000·00—72.200·00
10 рубл.	245.000·00—250.000·00
Доляри	15.580·00—15·6000·00

Срібло:

Корони австр.	3.200·00—3.300·00
5 кор. австр.	4.800·00—6.000·00
Фльорени австр.	8.100·00—8.200·00
Рублі	14.000·00—14.600·00
Копійки	27·50—28·00
Доляри американські	10.500·00—11.000·00
„ „ полов. і ¼	9.800·00—9.900.00
Доляри канадійські	9.000·00—9.300·00
„ „ дрібні	8.500·00—8.700·00
Леї румунські	1.340·00—1.350·00

Хто в нагоди коляди досіль ще не дав жертви на „Рідну Школу“, хай вробить це негайно!

ЖЕРТВИ

Рідна Школа:

На „Рідну Школу“ прислали переказами в м. січні в мар. п.: Павлюх зб. 8850, о. В. Андрухів 2000, д-р Ол. Коссак 2000, о. В. Мандрусяк 5000. А. Стариицький зб. 12000, Чит. „Просвіти“ в Кориторі 8256, Ю. Мізь 3200, П. Гладун 21115. П. Дудек 18500, о. І. Грабовецький 100150, Гром. Підністрани коляд. 22000, С. Галай 2000, Чит. „Просвіта“ в Мислові 20000, Чит. „Просвіта“ Розворяни 22220, Збірка дітей в Світильниках 4150, М. Добрянський 53335, Чит. „Просвіта“ Швайківці 20000, коляд. о. Збудовський 21000, Гром. Свобода небил. 2700, В. Лещишин збір. 77330, І. Жупник 1000, М. Бойчук коляд. 50000, коляд. Гути старої (Гораї) 3200, А. Лебіщак 5000, Спілкова Торговля Денисів 1000, о. С. Іванчук 4000, Чит. „Просвіти“ в Добрянах коляд. 15000, Чит. „Просвіти“ Незвиска 10000. Чит. „Просвіти“ Денисів 1560, Чит. „Просвіти“ Підволочиска коляд. 40000, К. Боронь 5000, Аматорський Кружок Східниця 100000, С. Петрас збірка 12000, о. К. Кульчицький 1000, Гром. Хащова збір. 2500, І. Симко 24000, А. Біреська 1090, Чит. „Просвіти“ Млиниска 17000, о. І. Рудницький коляд. 14000, народна школа в Залучу коляд. 13000, д-р В. Кобільник 16000, Гром. Молодятин збір. 12350, К. Залужний 1000, Школярі з Дрищева збір. 4470, „Рідна Школа“ в Яблонові 25000, Молодіж в Самборі коляд. 11000, Ф. Мартинюк 10000, Чит. „Просвіта“ Мошків 7000, Чит. „Просвіта“ Махнівці коляд. 28300, У. Патроник 1000, коляд. з Волковець 17850, шкільна дітвора Божиків коляд. 3450, Чит. „Просвіта“ в Болотни бір. 10000, Громадяне Гарбузів щезрівка 25000, Молодіж в Бортниках коляд. 5600, Д. Лада 2000, Гром. Попівці збір. 17000, коляд. з Бруcна старого 3900, В. Стасів 17000, К. Чабанюк 2500, С. Грод. Теплиці 68700, коляд. Гр. Шещори 100.000, І. Швайлик збір. 19000, Т. Шушкевич 9857, о. В. Кедринський збір. 15000, І. Шипка 3000, Г. Бойшів зб. 11000, Молодіж з Ілинець коляд. 25000, о. А. Ніжинський 62000, І. Кутинкевич 7500, Т. Зарицький 4625, Чит. „Просвіта“ Лозівка 25000, І. Куцик 2000, народна школа в Черніеві 4000, Т. Джуґало коляд 6100 і 1600, Гром. Чижичі коляд 24620, Ф. Брикар коляд. 2000, О. Струцівна 26800, Чит. „Просвіти“ Петрилів 75000, К. Бірецький 10000, — за що щиро-сердечну подяку складає головна Управа У. П. У.

IX

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостач екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж баґнет чужого жандарма.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, (Шашкевича 5.).

В суботу, дня 24. ц. м. „МІСС ГОБС“ весела комедія на 4 дії.

В неділю, 25. ц. м. по пол. о год. 3. „СТРАШНА ПОМСТА“ драма-казка зі співами і танцями в 4. діях з прольоґом і епільоґом.

В неділю, 25. ц. м. вечером „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ“ оперета.

Білєти продає раньше „Союзний Базар“, (дім „Дністра“) а в день вистави від год. 5 вечер каса театру. 2—2

Т-во українських рем. і пром. „ЗОРЯ“ у Львові взиває своїх членів співаків (Пань і Панів), як також охочих співати в хорі, явитися в неділю, 25. ц. м. о год. 12. в пол. в домівці Т-ва, вул. Вірменська 25, на перші сходини Хору. Справа недалекого концерту. 1762 1—1

Зб'рка на весілю Олеся Саряка з Катрусею Ціхівською для українського голодуючого студентства 83.000 мп. 1—1

Звичайні Загальні Збори Кружка У. П. Т. ім. Короля Данила на жовківському передмісцю відбудуться в неділю 25. лютого ц. р. о годині 6. вечером в школі при вул. Жовківській ч. 62. Проситься о участь всіх членів згаданого Кружка. — ВИДІЛ. 1759 1—1

Позір безробітні службовники! Дня 25. п. м. (неділя) год. 11. відбудуться Довірочні Збори українських безробітних службовиків в кімнатах Тов-а „Воля“ при вул. Оссолінських 8, II. пов. через ґанок. На порядку дня дуже важні справи, тому конечною є участь всіх зльокавтованих державних службовиків. 1736 1—2

Замісць цв'тів на домовину бл. п. К. Лихопатерової зложив персонал „Достави“ на Рідну Щколу 26.500 мп.

На Рідну Школу зложили в мп.: Вол. Кучабський, студ. унів. 2000 і кличе усіх товаришів, що 1918 р. ходили до 7-ої кл. філ. акад. ґімн. у Львові, Д. Рушицький, упр. школи в Залавю 3300, як збірку, Читальня „Просвіти“ в Лапшині 135.750, за що щиру подяку складає Головна Управа У. П. Т. IX 1—1

Дрібні оголошення.

ЕМЕРИТКА самітна, котра хотіла би зайнятися кухнею, одержить сейчас мешкання у старшого самітного емерита. Відомість: Львів, Лісна 5, 1. 1757 1—1

СИСТЕМІЗОВАНА катехитура сейчас до обняття в дуже здоровій підгірській околиці. За поміч в парохії платня після умови. о. Патрило, Перегінсько п. Іоco. 1756 2—2

МУРОВАНИЙ ДІМ в Золочеві з півморґовим городом і добірним садом продам сейчас найрадше Американцеви. Д-р Ваньо, Золочів або д-р Михайло Волошин, Львів, Шашкевича 2. 1749 3—3

КОНЦІПІЄНТА з провінціональною практикою глядає адвокат д-р Мудрецький в Товстім місті (Tłuste). 1710 4—5

ПРАВДИВІ ГЛИНЯНСЬКІ килими на стіни і долівку, над і перед ліжками, портієри, хідники, накиди на отоману і буяки, подушки і т. п. — Можна набути: Дім Килимів — Львів площа св. Духа біля костела оо. Єзуїтів 1719 3—10

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.